

LATVIJAS DABAS FONDS

DARBĪBAS PĀRSKATS
2019

LATVIJA NAV ZAĻĀKĀ VALSTS PASAULĒ. VAI KĀDU TAS UZTRAUC?

2019. GADU VARĒTU RAKSTUROT KĀ GADU, KAD MĪTAM PAR LATVIJU KĀ ZAĻĀKO VALSTI PASAULĒ TIKA NORAUTS PATS PĒDĒJAIS SEGUMS.

Maijā Ekonomiskās Sadarbības un attīstības organizācija (ESAO) Latvijas ekonomikas un vides raksturlielumu pārskatā norādīja, ka dabiskās vides stāvoklis Latvijā ir slikts un turpina pasliktināties.

Vasarā Dabas aizsardzības pārvalde (DAP) iesniedza Eiropas Komisijai Latvijas ziņojumu par sugu un biotopu aizsardzības stāvokli. Ziņojums apliecina, ka tikai 10% biotopu ir labvēlīgā aizsardzības stāvoklī, kopējā situācija neuzlabojas un īpaši slikti klājas dabiskajiem zālājiem un mežu biotopiem.

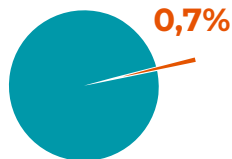
Savukārt novembrī Latvija saņēma oficiālu Eiropas Komisijas paziņojuma vēstuli par to, ka, nosakot dabas aizsardzības teritorijas, tā nav spējusi nodrošināt pienācīgu Eiropas Savienības (ES) nozīmes dzīvotņu un sugu aizsardzību.

ES LĪMENĪ ZAĻĀS VĒSMAS JŪT – 2019. GADA MAIJĀ NOTIKUŠĀS EIROPAS PARLAMENTA VĒLĒŠANAS NODĒVĒTAS PAR “ZAĻO VILNI”, JO TAJĀS DAUDZ IZTEIKTĀK NEKĀ IEPRIEKŠ DOMINĒJA ZAĻĀS PARTIJAS.

Jaunā Eiropas Komisijas (EK) priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena, stājoties amatā, uzsvēra, ka klimats un vide būs ES prioritātes, un EK nāca klajā ar vērienīgu plānu – Eiropas “Zaļo kursu” (“Green Deal”), kas nosprauž ES mērķus klimata un vides jautājumu risināšanā. Tomēr Latvijā šobrīd dabas daudzveidības krīze netiek uztverta pietiekami nopietni, un bieži dzirdam retoriku, pie mums taču viss kārtībā.

Latvijas Dabas fonds turpina strādāt, lai saglabātu to, kas izzūd mūsu acu priekšā - sākot no dabiskajām pļavām, kuru atlicis vien 0,7% no valsts teritorijas, un beidzot ar vecajiem mežiem, kuri drīz būs apskatāmi vairs tikai aizsargājamās dabas teritorijās. Diemžēl brīžam nolaižas rokas, jo katram atjaunotajam zālāju hektāram pretī stājas vismaz tikpat, kas tiek uzarti vai aizaudzēti ar krūmiem.

"

Tāpēc ļoti svarīgas ir tās programmas un atbalsta mehānismi, kas nosaka valsts prioritātes un ietekmē mūsu ikdienas izvēles – sākot no Lauku atbalsta maksājumiem un beidzot ar atbalsta sistēmu zemes īpašniekiem, kas ļautu mums saglabāt dabu arī ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.

"

Kā to visu finansēt? Mūsu valstī liela daļa ekonomikas balstās uz tiešu dabas resursu izmantošanu, tāpēc uzskatām, ka nepieciešams paplašināt resursu sarakstu, uz kuriem attiecas dabas resursu nodoklis.

Ikviens kārtīgs saimnieks zina, ka nevar izsmelt aku tukšu. Kāpēc mēs aizmirstam šo principu ikreiz, kad sākas saruna par dabas resursiem? Iespējams, mēs neapzināmies, ka nekas, arī dabas resursi, nav par velti, jo samaksa par to pārtēriņu tiek novirzīta uz nākamajām paaudzēm, kurām atstāsim noplicinātas augsnes, jaunu mežu plantācijas un lauksaimniecības zemju tuksnešus.

Gribam cerēt, ka turpmāk gan Eiropas Komisija, gan Latvija sadūšosies konkrētām rīcībām dabas daudzveidības saglabāšanai, un mēs nokļūsim tuvāk apziņai, ka dabas aizsardzība nenozīmē resursu atņemšanu saimnieciskajai darbībai, bet ir mūsu ilgtspējīgas pastāvēšanas, arī ekonomikas, pamats.

Inga Račinska,
LDF Padomes priekšsēdētāja
(2017.-2020. februāris)

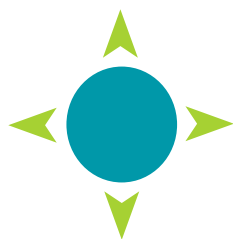

LATVIJAS DABAS FONDA PAVEIKTAIS 2019. GADĀ APKOPOJUMS

Ģirts Strazdiņš, LDF direktors

2019. GADĀ LDF STRĀDĀJA, VEICOT DARBUS 14 PROJEKTU IETVAROS.

Projekti īstenoti ar Eiropas Savienības LIFE un DEAR programmu, kā arī Latvijas Vides aizsardzības fonda, Sabiedrības integrācijas fonda, Ziemeļvalstu Ministru padomes un ziedotāju atbalstu. Sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi izstrādājām dabas aizsardzības plānu dabas parkam "Piejūra", kartējām ES aizsargājamus biotopus un apsaimniekojām pļavas īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās.

LDF darbības stratēģija nosaka 4 galvenos darbības virzienus:

- dabas aizsardzības politika,
- sabiedrība un dabas izglītība,
- bioloģiskā daudzveidība un ekosistēmas,
- aizsargājamas sugas un biotopi un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.

Dabas aizsardzības politikas jomā piedalāties likumdošanas, kam ir ļoti būtiska ilgtermiņa ietekme uz dabas aizsardzību, veidošanā. Tāpēc ļoti nozīmīgs bijis Sabiedrības integrācijas fonda atbalsts, kas vairāku gadu garumā ļāvis LDF stiprināt kapacitāti un veicinājis mūsu līdzdalību vides politikas jomā. Savukārt mūsu Zaļā barometra iniciatīvas mērķis ir vērst sabiedrības uzmanību uz partiju solījumu un darbu sakrītību dabas aizsardzības jomā, kā arī regulāri analizēt un izvērtēt dabas aizsardzības politiku.

Sabiedrības un dabas izglītības jomā uzsākām īstenot projektu “Game On: Neļausim klimata pārmaiņām uzvarēt!”, ko finansē Eiropas Komisijas DEAR programma.

Turpinājām darbu pie portāla Dabasdati.lv pievienošanas Ornitho platformai, vienlaicīgi aktīvi komunicējot dabas novērojumus esošajā platformā. Pārraidījām tiešraides no 9 kamerām, sasniedzot 4,5 miljonus skatījumu Youtube kanālā. Izstrādājām dabas un klimata jautājumu komunikācijas stratēģiju darbam ar krievvalodīgu jauniešu auditoriju. Sarīkojām trīs tirgus pasākumus ar devīzi “Pļava ienāk tirgū!”, popularizējot ar dabiskajām pļavām saistītos produktus. Sadarbībā ar VAS “Latvijas Pasts” izlaidām pastmarku ar Latvijai īpašo putnu – mazo ērgli.

Bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu jomā īstenojām EK LIFE programmas atbalstītos un LVAFA līdzfinansētos projektus “GrassLIFE: Zālāju atjaunošana un to dažādas izmantošanas veicināšana” un “CRAFT LIFE: Zālāju atjaunošana un to dažādas izmantošanas veicināšana”.

Aizsargājamo sugu, biotopu un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju jomā aktīvi turpinājām ieviest projektu “LIFE AQPOM: Mazā ērgļa aizsardzības nodrošināšana Latvijā”. Tāpat turpinājās intensīvs darbs ES nozīmes biotopu kartēšanā. Pabeidzām izstrādāt dabas aizsardzības plānu dabas parkam “Piejūra”.

Turpinājām apsaimniekot pļavas liegumā “Lielupes palienes pļavas”, kā arī Gaujas nacionālajā parkā un Jūrmalā.

A field of pink and purple flowers, likely Dianthus, with the text 'MŪSU PROJEKTI' overlaid in white. The background is a dense field of these flowers, with some in sharp focus and others blurred. The text is centered horizontally and vertically.

MŪSU PROJEKTI

GrassLIFE

ZĀLĀJU ATJAUNOŠANA UN
TO DAŽĀDAS IZMANTOŠANAS
VEICINĀŠANA LIFE16NAT/LV/262

grasslife

Īsteno: LDF sadarbībā ar Latvijas Universitāti, Vides Risinājumu institūtu un 12 saimniecībām Latvijā.

Norises laiks: 2017.-2023.

Projekta budžets: 4,3 miljoni EUR

Finansētāji: ES LIFE programma, Latvijas Reģionālās attīstības aģentūra, projekta partneri.

PROJEKTA MĒRĶIS

GrassLIFE mērķis ir uzlabot ES prioritāro zālāju aizsardzības statusu Latvijā (6120*, 6210*, 6230*, 6270* and 6530*) un padarīt efektīvāku to apsaimniekošanu. Visas zālāju atjaunošanas darbības tiks īstenotas 14 Natura2000 tīkla teritorijās. Lai to paveiktu, esam uzstādījuši sekojošus uzdevumus:

- Atjaunot biotopus un uzlabot to aizsardzības statusu 1320,5 hektāros ES nozīmes prioritāro zālāju, izmantojot pārbaudītas metodes, kā arī testējot inovatīvas atjaunošanas metodes pilotteritorijās.
- Izveidot ilgtermiņa un ilgtspējīgu apsaimniekošanas, galvenokārt noganīšanas sistēmu atjaunoto zālāju teritorijās, sadarbībā ar zemnieku saimniecībām.
- Sagatavot rekomendācijas zālāju aizsardzības statusa uzlabošanai un zālāju konektivitātei Latvijā.
- Veicināt izpratni par ilgtspējīgas zālāju apsaimniekošanas ekonomiskajiem aspektiem.
- Uzlabot sabiedrības zināšanas un informētību par prioritāro zālāju saglabāšanu Latvijā un Eiropas Savienībā.

2019. GADĀ PAVEIKTAIS

- 2019. gadā turpinājām ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu atjaunošanu projekta saimniecībās un mobilās ganīšanas vietās. Projekta saimniecībās uzsākta zālāju atjaunošana **610 hektāru** platībā, veicot zālāju atjaunošanu un investējot ganību infrastruktūras izveidē.
- Tika testētas inovatīvas dabisko pļavu atjaunošanas metodes – augu sēklu piesēšana sugu sastāva uzlabošanai, mazā zvaguļa piesēšana ekspansīvo augu nomākšanai. Tā kā šīs metodes līdz šim Latvijas dabas aizsardzības praksē nav izmantotas, LU zinātnieki dokumentē šo procesu un cieši seko pasākumu sekmēm.
- **Investīcijas ganību infrastruktūras izveidē** projekta partneru saimniecības nodrošinās atjaunoto zālāju apsaimniekošanu arī pēc projekta. 2019. gadā tika uzstādīti **18 km** aploku, uzsākta noganīšana **246 hektāros** atjaunoto zālāju.
- **Mobilie ganāmpulki** 2019. gadā apmeklēja **20 ganības**, palīdzot zemes īpašniekiem noganīt grūti apsaimniekojamus zālājus **207 hektāru** platībā. GrassLIFE ietvaros katrā no ganībām tika uzstādīts elektriskais gans, nodrošināta lopu pieskatīšana, dzirdināšana un nogādāšana ganībās. GrassLIFE ganāmpulkā 2019. gada beigās “strādāja” **68** Galovejas šķirnes liellopi un **185** Romanovas šķirnes aitas.

- 2019. gadā pabeigta augšņu un biotopu izpēte projekta atjaunošanas vietās un pabeigta zālāju atjaunošanas plānu izstrāde. Sagatavoti 36 zālāju atjaunošanas plāni, **621,7 hektāriem** zālāju. Monitorings turpināsies, LU vadībā fiksējot sugu un biotopu stāvokli pēc zālāju atjaunošanas.
- Sagatavots ziņojums ***“Zālāji, dabas daudzveidība un bizness”***.
- Latvijas Universitātes, Vides Risinājumu institūta un Latvijas Dabas fonda eksperti prezentējuši projektu **23 dažādos pasākumos** Latvijā un Eiropā. Nozīmīgākie no tiem – Eirāzijas Zālāju konference Austrijā un Starptautiskās Ainavu Ekoloģijas Asociācijas (IALE) vispasaulas kongress Itālijā.
- **Lauku attīstības programma (LAP)** ir nozīmīgākais finanšu mehānisms zālāju uzturēšanas atbalstam Eiropas Savienībā. No tā, kādi atbalsta mehānismi tiks iestrādāti LAP 2021-2027, būs atkarīga Latvijas zālāju nākotne. Tāpēc Latvijas Dabas fonds aktīvi piedalījās visās sabiedrības viedokļa apzināšanas un iesaistīšanas aktivitātēs, ko organizēja Zemkopības ministrija. LAP izstrādes process turpināsies arī 2020. gadā.
- Esam vēstījuši pļavas stāstu sarunu festivālā “Lampa”, Ainavu tūrēs Ziemeļgaujā un akcijās “Pļava ienāk tirgū!”, kas īstenotas ar Latvijas Vides aizsardzības fonda atbalstu. 2019. gada aprīlī notika izglītojoši semināri “Gribu pļavu!” – tie pulcināja vairāk nekā 100 interesentus – gan zemniekus, gan pilsētniekus.

www.grasslife.lv

//

Dalība projektā GrassLIFE man kā lauku uzņēmējam ir devusi milzīgu uzrāvienu darbībā. Ja es darbotos pats, bez projekta atbalsta, tad to, kas sasniegts dažos gados es būtu paveicis labi ja 20 gadu laikā. Es saimniekoju dabas liegumā, sarežģīti apsaimniekojamās dabiskajās pļavās, kuras tagad tiek atjaunotas. Projekta ietvaros pļavas ir izpētītas, tām ir izveidots atjaunošanas plāns, arī es pats labāk pazīstu, kādas ir manas pļavas, kāds tām ir dzīves cikls. Ar GrassLIFE atbalstu esmu iegādājies vairāk nekā 45 govīs, kas tagad aug, nogana grūti pieejamās vietas pļavās un pēc pāris gadiem būs realizējamas. Tad arī pļavas būs jau daudz labākā kvalitātē.

Dabas teritoriju apsaimniekotāji sniedz pakalpojumu sabiedrībai – nodrošina dabas daudzveidību. Bet projekta ieguldījuma tas notiktu daudz mazāk. Arī personiski esmu labāk iepazinis savas pļavas, pļavu puķes, priecājos par tām un izbaudu dabas skaistumu.

//

*Jurijs Prokofjevs SIA "Sita Nature Park"
Projekta GrassLIFE partneris*

LIFE CRAFT

KLIMATA ATBILDĪGA
LAUKSAIMNIECĪBA LATVIJĀ
LIFE16 CCM/LV/000083

KLIMATA ATBILDĪGA LAUKSAIMNIECĪBA LATVIJĀ

Īsteno: Latvijas Dabas fonds sadarbībā ar Vides risinājumu institūtu, Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centru un Čehijas Zinātnes un sabiedrības centru (Czech Centre for Science and Society).

Norises laiks: 2018.-2023.

Projekta budžets: 1 987 764 EUR

Projekta finansētāji: ES LIFE programma, Latvijas Reģionālās attīstības aģentūra un projekta partneri

PROJEKTA MĒRĶIS

Projekta “**Klimata atbildīga lauksaimniecība Latvijā**” (LIFE CRAFT) mērķis ir veidot ekonomiski pamatotu praktiskās pieredzes kopumu klimata pārmaiņu mazinošas lauksaimniecības prakses īstenošanai Latvijā. Projekta ietvaros praktiski tiek pārbaudītas un demonstrētas trīs dažādas, Latvijā līdz šim vēl maz izmantotas augsnes apstrādes metodes – tiešā sēja, bioogles iestrāde augsnē un kontrolētā drenāžu, kuras ļauj samazināt CO2 un citas SEG emisijas, tajā pašā laikā saglabājot lauksaimnieku ekonomisko ilgtspēju.

2019. GADĀ PAVEIKTAIS

- Jau 2018. gadā izraudzījāmiem trīs sadarbības saimniecības bio-ogles iestrādes testēšanai – ZS “Avotiņi” Gulbenes novadā, ZS “Mazbungas” Bauskas novadā un ZS “Atvases” Ķekavas novadā. 2019. gada pavasarī šīs saimniecības savos laukos iestrādāja bio-ogli – katrā saimniecībā 0,4 ha platībā 3,25 tonnas kokogli. Šajās platībās saimnieki sēja sojas pupas, burkānus un zaļmēslojumu.
- 2019. gada pavasarī un vasarā notika zemnieku saimniecību atlase **tiešās sējas testēšanai**. Kopumā projektā piedalās **11 zemnieku saimniecības** – astoņas no tām atrodas nitrātu jutīgajā teritorijā, bet trīs ārpus tās. Rudenī tiešās sējas tehnikā kopumā apstrādāja **123 ha**. Saimnieki sēja gan ziemas rapsi (**67,1 ha**), gan ziemas kviešus (**49,8 ha**) un lauku pupas (**7 ha**).

- 2019. gadā ir noslēgti sadarbības līgumi ar **trim saimniecībām**, kuru teritorijā testēs **kontrolēto drenāžu**. Pārskata periodā ir sākti visi nepieciešamie saskaņošanas un atļauju saņemšanas darbi, lai 2020. gadā varētu instalēt kontrolētās drenāžas sistēmas.
- 2019. gadā sākām aktivitāšu ietekmes uz vidi monitoringu.
- 2019. gadā sākām darbu, lai izveidotu **rokasgrāmatu lauksaimniekiem**. Rokasgrāmatā apkopos praktiskus ieteikumus lauksaimniekiem par klimatomdraudzīgām augsnes apstrādes metodēm, kas ir piemērotas Latvijas apstākļiem.

//

Iesaistīties LIFE CRAFT projektā piekritām, jo savā saimniecībā daudz eksperimentējam un cenšamies ieviest visu jauno. Arī bioogles iestrāde augsnē bija mums jaunums. Pirms bioogles iestrādes uz lauka audzējām lucernu, ko iestrādājām augsnē kā zaļmēslojumu. Pēc bioogles iestrādes 2019. gada sezonā uz lauka audzējām sojas pupiņas. Stādi bija ļoti veselīgi, kukaiņi tos neēda un raža bija lieliska – ievācām ap pustonnu pupiņu no 0.4 ha lauka. Es teiktu, ka rezultāti ir ļoti labi un ir vērts šo metodi ieviest.

//

Ligita Zvirbule, bioloģiskās ZS "Avotiņi" saimniece

www.craftlife.lv

LIFE AQPOM

MAZĀ ĒRĢĻA AIZSARDZĪBAS
NODROŠINĀŠANA LATVIJĀ
LIFE13 NAT/LV/001078

LIFE+ PROJEKTS AQPOM

Īsteno: Latvijas Dabas fonds sadarbībā ar Latvijas Ornitoloģijas biedrību, SIA Tīravoti, Ruckas mākslas fondu

Norises laiks: 2016.-2021.

Projekta budžets: 2 229 719 EUR

Projekta finansētāji: ES LIFE programma un Valsts reģionālās attīstības aģentūra, projekta partneri

PROJEKTA MĒRĶIS

Mazais ērglis ir Latvijā un Eiropā aizsargājams plēsīgais putns, un pie mums ligzdo gandrīz puse no visas ES populācijas un viena piektā daļa no pasaules populācijas. Līdz ar to Latvija ir ļoti būtiska teritorija mazā ērgļa aizsardzībai. Projekts paredz palielināt aizsargāto populācijas daļu par 12,5% (500 pāriem), kā arī atjaunot mazajam ērglim piemērotas dzīvotnes divās pilotteritorijās Kujas dabas parkā un Grīvu salā.

2019. GADĀ PAVEIKTAIS

- Turpinājās mazā ērgļa ligzdu meklēšana – 2019. gadā atklātas 138 jaunas mazo ērgļu ligzdas, tādējādi kopējais projekta ietvaros atrastais ligzdu skaits sasniedza 419. Mazais ērglis Latvijā tiek aizsargāts, veidojot nelielas aizsargājamas teritorijas ap ligzdošanas vietu – mikroliegumus. Līdz 2019. gada beigām ir sagatavoti 280 mikroliegumu pieteikumi, kas iesniegts izvērtēšanai Valsts meža dienestā un Dabas aizsardzības pārvaldē. Līdz 2019. gada beigām ir apstiprināts 201 mikroliegums.

- 2019. gadā Latvijas Dabas fonds uzvarēja Valsts meža dienestu trīs tiesas procesos par mazā ērgļa mikroliegumu atcelšanu. Tiesa lēma, ka mikroliegumu izveide ir atbilstošākais veids, kā nodrošināt mazā ērgļa aizsardzību, un to noteikšanā ir ievērots samērības princips.
- 2019. gadā SIA Tīravoti turpinājās darbi, lai atjaunotu mazajam ērglim piemērotas barošanās vietas Grīvu salā – izbūvēts piebraucamais ceļš uz teritoriju, nodrošināta noganīšana, sāka veco meliorācijas grāvju aizbēršana, izveidotas mākslīgas mitrzemes abinieku piesaistīšanai.
- Tāpat tiek atjaunotas dzīvotnes dabas parkā Kuja – noslēgta sadarbība ar vairākiem zemes īpašniekiem, teritorijas attīrītas no krūmiem, un varam cerēt, ka drīzumā tur būs daudzveidīgas dabiskās pļavas.
- 2019. gadā arī pabeigta [mazā ērgļa sugas aizsardzības plāna izstrāde](#), un plāns apstiprināts Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā. Savukārt Ruckas mākslas fonds turpināja darbu pie dokumentālo filmu par mazo ērgli veidošanas. Projekta ietvaros arī tika nodrošinātas tiešraides pie divām mazā ērgļa ligzdām.

www.mazaiserglis.lv

//

Ar biotopu atjaunošanu esam nodarbojušies jau iepriekš, taču pirms projekta apgūt un labiekārtot Grīvu salas teritoriju bija praktiski neiespējami. Kopš sadarbības uzsākšanas šeit ir redzami uzlabojusies saimnieciskā darbība - esam kļuvuši krietni rosīgāki. Tagad ir sakārtoti ceļi, atjaunotas pļavas, visa teritorija ir optimizēta. Mums ir arī papildināts ganāmpulks, ar ko ļoti lepojamies. Tehnikas iegāde, kas ir viens no projekta ieguvumiem, beidzot ļāva īstenot saimniecisko darbību vietā, kas izskatījās bezcerīgi.

//

Ivars Silkāns, SIA "Tīravoti" vadītājs

DABAS UN KLIMATA

JAUTĀJUMU KOMUNIKĀCIJAS STRATĒGIJAS
IZSTRĀDE DARBAM AR KRIEVVALODĪGU
JAUNIEŠU AUDITORIJU

Īstenoja: Latvijas Dabas fonds

Norises laiks: 2019. gada septembris – decembris

Projekta budžets: 9078,00 EUR

Projekta finansētāji: Latvijas Vides aizsardzības fonds un
Latvijas Dabas fonds

PROJEKTA MĒRĶIS

Projekta virsmērķis – sekmēt to, lai dabas saglabāšanā vairāk iesaistītos nozīmīga Latvijas sabiedrības daļa – krievvalodīgie jauniešie auditoriju, kuri līdz šim nav mērķtiecīgi uzrunāti ar dabas un klimata komunikāciju. Lai Latvijas Dabas fonds un citas vides un dabas organizācijas un institūcijas to varētu veiksmīgāk darīt, labāk jāizprot šī auditorija un tās paradumi. Tāpēc šī projekta uzdevums bija izpētīt krievvalodīgo jauniešu auditoriju, kā arī izstrādāt komunikācijas stratēģiju.

// **Veikt būtiskas pārmaiņas vides jautājumos ir iespējams, ja visa sabiedrība darbojas vienoti un koordinēti. Tāpēc vides organizācijām un komunikācijas aktivitāšu veicējiem ir jāizprot visas sabiedrību grupas. Šis pētījums deva ieskatu vienā no vismazāk izprastajām grupām – krievvalodīgie jaunieši. Kopumā secinājumi atklāj, ka līdzīgi kā sabiedrībā ir vērojama segmentācija no motivētiem vides aktivistiem līdz vienaldzīgajiem un pat noliedzējiem. Daudzos jautājumos liela daļa jauniešu ir zinoši un gatavi rīkoties, lai risinātu vides problēmas. Līdzīgi kā citur pasaulē ir novērojams, ka jauniešu auditorija ir daudz atbildīgāka un akūtāk izjūt vides jautājumus kā vecākas paaudzes. Pētījums sniedz arī rekomendācijas, kas ļautu labāk sadarboties ar jauniešu auditoriju – jauniešu rekrutācija nevalstiskās organizācijās, integrēšanās mācību programmās, darbs ar vecākiem un citi mehānismi.** //

Edgars Pētersons, Pattern Consulting vecākais konsultants

2019. GADĀ PAVEIKTAIS

- Šis projekts sāka sarunu ar Latvijas krievvalodīgo jauniešu auditoriju, vispirms izpētot un analizējot to attieksmi, zināšanas un rīcības vides, dabas un klimata jautājumos. Astonās Latvijas pilsētās notika fokusgrupu diskusijas, un vairāk nekā 20 skolās ar krievu valodu kā mācību valodu tika veiktas interneta aptaujas. Izpēti veica projekta sadarbības partneri – stratēģiskā konsultāciju aģentūra “Pattern Consulting”. Pēc izpētes veikšanas notika stratēģiskā darbnīca, kurā piedalījās vairāk nekā 15 dažādu organizāciju, iestāžu un arī uzņēmumu pārstāvji, kuri strādā ar vides jautājumiem. Balstoties izpētes un radošās darbnīcas rezultātos, “Pattern Consulting” stratēģi izstrādāja komunikācijas stratēģiju ar ieteikumiem vides un dabas organizācijām un institūcijām.
- Izpēte parādīja, ka Latvijas krievvalodīgo jauniešu informētības līmenis par dabas, vides un klimata problemātiku kopumā ir labs, taču ir mazāk informācijas par šiem jautājumiem vietējā līmenī. Jaunieši arī ir atvērti jaunas informācijas iegūšanai un daļa ir gatavi arī dziļākai iesaistei vides aktivismā.
- Izpētes rezultāti tika izplatīti Latvijas organizācijām un iestādēm, kuras strādā ar vides un dabas jautājumiem, kā arī skolām, kuras piedalījās izpētē. Projekta rezultāti pieejami [šeit](#). Arī Latvijas Dabas fonds jau 2020. gadā izmantos izstrādāto stratēģiju, lai veidotu komunikāciju par klimata jautājumiem ar jauniešu auditoriju.

PĻAVA IENĀK TIRGŪ!

AR DABISKO ZĀLĀJU APSAIMNIEKOŠANU SAISTĪTO
PRODUKTU POPULARIZĒŠANA LATVIJAS SABIEDRĪBĀ

Projektu īstenoja: Latvijas Dabas fonds

Projekta norises laiks: 2019. gada septembris – oktobris

Projekta budžets: 11 035 EUR

Projektu finansēja: Latvijas Vides aizsardzības fonds

PROJEKTA MĒRĶIS

“Pļava ienāk tirgū!” mērķis bija iepazīstināt patērētāju ar produktiem, kuru audzēšana vienlaikus arī veicina dabas vērtību saglabāšanu, un rosināt tos iegādāties tādā veidā palīdzot saglabāt dabu. Projekta centrā – dabiskā pļava un ar to saistītie produkti.

2019. GADĀ PAVEIKTAIS

- Latvijas Dabas fonds sadarbībā ar trīs tirgiem Latvijā 2019. gada rudenī sarīkoja trīs pasākumus “Pļava ienāk tirgū!”. Tās bija īpašas tirgus dienas, uz kurām aicinājām tirgotājus, kuru produkti – gaļa, medus, tējas, garšaugi – saistīti ar dabiskajām pļavām. Pļavas dienās Āgenskalna tirgū Rīgā, Jāņa tirgū Siguldā un Straupes Slow Food tirgū mēs uzrunājām kopumā vairāk nekā 600 tirgus apmeklētājus, iepazīstinot tos ar pļavas stāstu un pļavas produktiem. Iepazīstinājām ar pļavai draudzīgajiem tirgotājiem, aicinājām piedalīties interaktīvos pasākumos, kā arī piedāvājām degustēt šefpavāra Ingmāra Ladiga īpaši sagatavotās pļavas uzkodas.

“Pļavas dienā Latvijas Dabas fonds īstenoja asprātīgas, katrai noteiktai mērķauditoriju paredzētas aktivitātes – izmantojot čiekurus balsošanai, tējas gatavošanas nodarbi, bet konkursu aktivitātes īpaši piesaistīja ģimenes ar bērniem, kuriem stāsti par dabīgo pļavu, tās nozīmi un izmantošanu bija atklājums un vērtīgu zināšanu ieguvums. Fonds interesantā, pārliecinošā un rotaļīgā veidā pasniedza stāstu un izglītoja sabiedrību par nozīmīgu savas uzstādītas idejas un misijas mērķi.”

Astrīde Rozīte, biedrības Slow Food Straupe vadītāja

DABAS SKAITĪŠANA

Pasūtītājs: Dabas aizsardzības pārvalde

Latvijas Dabas fonds kopā ar SIA Estonian, Latvian, Lithuanian Environment projektā sniedz ekspertu pakalpojumus.

PROJEKTA MĒRĶIS

Dabas skaitīšana jeb Eiropas Savienības nozīmes biotopu kartēšana ir vērienīgākā dabas vērtību apzināšana, kāda Latvijā bijusi. Tās mērķis ir iegūt detalizētu un zinātniski pamatotu informāciju par Latvijas dabas vērtībām, to daudzumu, veidiem, izplatību un kvalitāti. Dabas skaitīšanas izpratnē dabas vērtības ir dabas ainavas ar zālājiem, mežiem, purviem, jūras piekrasti un kāpām, upēm, ezeriem, iežu atsegumiem un sugu daudzveidību tajās. Skaitīšanas uzdevums ir noskaidrot, cik un kādi dabas vērtību veidi sastopami Latvijā.

2019. GADĀ PAVEIKTAIS

- Dabas skaitīšana 2019. gadā norisinājās visos Latvijas reģionos. Mežu apsekošana notika pēc īpašas atlasas, galvenokārt ietverot dabiskus pieaugušus un vecus mežus – tādus, kuros visticamāk iespējama mājvieta retām un īpaši aizsargājamām sugām. Apsekošanas rezultātā uzzināsim konkrētus un precīzus datus par mūsu bioloģiski daudzveidīgākajiem mežiem un purviem. Apsekoti tiek arī visi ilggadīgie zālāji, atlasot no tiem vērtīgākos, kuri atbilst ES nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu kritērijiem, par kuru apsaimniekošanu īpašnieki turpmāk var saņemt atbalsta maksājumus.
- No Latvijas Dabas fonda 2019. gadā piedalījās ap 100 ekspertu, kuri nokartēja vairāk nekā 220 000 hektārus. Kā katru gadu notika kartētāju apmācības – 2019. gadā dažādās mācībās pavadītas 128 stundas.
- 2019. gadā, veicot biotopu apsekošanu, reģistrēti ap 20 000 dažādi retu augu, sēņu, ķērpju un sūnu sugu atradumi, kā arī citi objekti – vairāk nekā 1000 dižkoki, parisimti avoti, ap 60 dižakmeņi, pat viens jauns pilskalns. Tiek reģistrētas arī aizsargājamo putnu apdzīvotas ligzdas, kā arī vienkārši pamanītas lielas ligzdas. Konstatētas 50 retas un īpaši aizsargājamas augu sugas, 124 sūnu sugas, 140 sēņu sugas. Īpašs prieks ir par jaunatklātām sugām Latvijā – pa vienai augu, gļotsēņu un ķērpju sugai, kā arī par 3 jaunām sūnu sugām.
- Dabas skaitīšanas projekts dod īpašu ieguldījumu zināšanās par aizsargājamo sugu izplatību, bagātinot ar datiem portālu Dabasdati.lv, kā arī dabas datu pārvaldības sistēmu OZOLS. Tajā ziņas par aizsargājamiem biotopiem var uzzināt arī jebkurš interesents, bet aizsargājamo biotopu īpašnieki, ja viņu īpašumā konstatēts aizsargājamais biotops, saņem informāciju personīgi.

www.skaitamdabu.gov.lv/

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNA IZSTRĀDE DABAS PARKAM “PIEJŪRA”

Projekta pasūtītājs: Dabas aizsardzības pārvalde

Projekta norises laiks: 2018.-2019.

PROJEKTA MĒRĶIS

Projekta mērķis bija izstrādāt dabas aizsardzības plānu dabas parkam „Piejūra”, lai nodrošinātu teritorijas vērtību saglabāšanu, saskaņojot dabas aizsardzības, rekreācijas un tūrisma, reģiona attīstības un citas intereses.

Dabas parks “Piejūra” ir piekrastes teritorija, kas stiepjas no Buļļusalas Rīgā līdz Saulkrastiem. Šī aizsargājamā teritorija veidota daudzu retu piejūras biotopu – tādu kā mežainas jūrmalas kāpas un veci boreāli meži – aizsardzībai. Tajā dzīvo arī daudz retu augu un dzīvnieku sugu. Vakarbuļļos ir viena no nedaudzajām vietām Latvijā, kur sastopami piejūras zālieni. Tajā pašā laikā “Piejūrā” arī ir cilvēku mājvietas, iecienītas atpūtas un pastaigu vietas, kurās pilsētas iedzīvotāji var izbaudīt dabu.

“Piejūras dabas parks – tā ir unikāla dabas daudzveidība tepat pilsētas pievārtē. Dabas plāns nodrošinās to, ka saglabāsies Piejūras unikālās dabas vērtības - veci priežu meži, ezers Ummis ar Dortmaņa lobēliju, piejūras pļavas ar jūrmalas armēriju. Tiks saglabāta dabiskā kāpu mežu ainava cilvēku pastaigām un atpūtai.”

Ilze Priedniece, LDF eksperte un dabas plāna izstrādes vadītāja

2019. GADĀ PAVEIKTAIS

- 2019. gada otrajā pusē tika pabeigta dabas aizsardzības plāna izstrāde, un oktobrī notika tā sabiedriskā apspriešana. Iedzīvotāji aktīvi iesaistījās, sniedzot savu viedokli un priekšlikumus. Četrās apspriešanas sanāksmēs Rīgā, Carnikavā un Saulkrastos klātienē piedalījās 68 cilvēki.
- Analizējot dabas parka nozīmi no sociālekonomiskā skatu punkta un nosakot aizsardzības mērķus, tika izmantota ekosistēmu pakalpojumu pieeja. Plāns paredz gan neiejaukšanos mežu un purvu dabiskā attīstībā, gan aktīvas rīcības – pļavu pļaušanu, pelēko kāpu atjaunošanu, Ummja krastmalu apsaimniekošanu. Nozīmīga plāna sadaļa ir apmeklētāju plūsmu plānošana. Ieteikta regulējamā režīma zonas izveide, dabas lieguma zonas paplašināšana, kā arī Gaujas grīvas pļavu iekļaušanu dabas parkā.
- Dabas aizsardzības plāns izstrādāts Eiropas Komisijas LIFE programmas projekta LIFE15 NAT/LV/000900 “LIFE CoHaBit – Piekrastes biotopu aizsardzība dabas parkā “Piejūra” (NATURA 2000 vieta)” ietvaros ar Eiropas Savienības LIFE programmas un Valsts reģionālās attīstības aģentūras Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas finansiālu atbalstu Dabas aizsardzības pārvaldes uzdevumā.

ZAĻAIS BAROMETRS

PASTĀVĪGA INICIATĪVA

Projekta īstenošanu 2019. gadā atbalstīja
Sabiedrības Integrācijas fonds

Pirms 13. Saeimas vēlēšanām 2018. gadā Latvijas Dabas fonds sāka politikas iniciatīvu **“Zaļais Barometrs”**, lai izvērtētu partiju programmas un vēlēšanu solījumus vides, dabas un klimata jomā, kā arī pastāvīgi sekotu līdzi partiju darbu un politiķu pieņemto lēmumu sakritībai ar dotajiem solījumiem.

2019. gadā “Zaļā barometra” ietvaros tika sagatavoti regulāri pārskati par norisēm Latvijas un Eiropas Savienības politikā, kas skar vides, dabas un klimata jautājumus, tai skaitā partiju programmu izvērtējums pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām. Savukārt gadu pēc 13. Saeimas vēlēšanām aicinājām politiķus uz diskusiju, kurā aplūkojām, kā partijas pildījušas savus zaļos solījumus, kā arī kā tās plāno rīkoties, lai apturētu dabas daudzveidības samazināšanos Latvijā.

Tāpat tika laists klajā pirmais **“Zaļā Barometra” gada apskats**, kurā aplūkoti dabas, vides un klimata jautājumi politiskajā dienaskārtībā.

“Zaļais Barometrs” 2019. gadā rādīja, ka dabas daudzveidības aspektā Latvijai šis ir bijis diagnostikas gads. Rezultāti ir satraucoši, priekšstats par Latviju kā zaļāko valsti pasaulē pamatoti izzūd un politiķiem būtu laiks no vārdiem pāriet pie darbiem dabas saglabāšanai. Tomēr, par spīti satraucošajiem faktiem, līdz šim nav izskanējuši politiskās rīcības virzieni, kas atbildētu uz jautājumu – ko mēs darīsim situācijā, kad apdraudētas ir tieši tās sistēmas, kas ir mūsu eksistences pamatā?”

Liene Brizga-Kalniņa, projekta vadītāja

www.idf.lv/lv/zalais-barometrs-1

PUTNU TIEŠRAIDES

PASTĀVĪGA INICIATĪVA

Tiešraides kopumā tiek nodrošinātas, pateicoties ziedojumiem. Atsevišķas tiešraides nodrošinātas projekta LIFE AQPOM ietvaros.

Latvijas Dabas fonds jau kopš 2012. gada nodrošina tiešraides no aizsargājamo putnu ligzdām, un to vērošana aizrāvusi daudzus cilvēkus visā pasaulē. 2019. gadā tiešraidē varēja vērot astoņas aizsargājamo putnu ligzdas, kā arī tiešraidi no bišu stropiem Rīgā un pirmo zemūdens tiešraidi no nēģu nārsta Raķupē. Kopumā visas sezonas laikā tiešraidēm bija 4,5 miljoni skatījumu visā pasaulē.

Vispopulārākā tiešraide jau vairākus gadus ir jūras ērgļu ligzda Durbē, kurai vien bija 2,6 miljoni skatījumu, tai sekoja mazā ērgļa ligzdas un ūpja ligzdas tiešraide. Vērot varēja arī melnos stārķus, zivjērgļus un vistu vanagu.

Latvijas Dabas fonda putnu tiešraides ir vienas no kvalitatīvākajām un tehniski augstvērtīgākajām dabas tiešraidēm pasaulē, ne velti tās izpelnījušās arī *National Geographic* uzmanību. 2019. gadā 44% skatītāju bija no Latvijas, bet pārējie no citām pasaules valstīm – Polijas, Somijas, Krievijas, Vācijas un daudzām citām.

Tiešraides tiek nodrošinātas, pateicoties skatītāju un uzņēmumu ziedojumiem, kas tiek izmantoti tehnikas iegādei, kā arī daudzu entuziastu brīvprātīgajam darbam, kas ietver daudzus gājienus mežā, lai kameru sistēmas uzstādītu, veiktu apkopi un remontu. 2019. gadā sadarbībā ar SIA “Motacilla” tika radīta īpaša t-kreklu kolekcija – iegādājoties t-kreklu ar putnu tiešraižu varoņiem, iespējams ziedot un palīdzēt nodrošināt tiešraides.

Tiešraides var skatīties:

LDF YouTube kanālā: [Latvijas dabas fonds](#)

LMT Straumē: <http://straume.lmt.lv/lv/straumes>

LDF mājaslapā: <https://ldf.lv/lv/tiesraide>

Paldies LMT par 4G interneta nodrošināšanu!

DABAS NOVĒROJUMU PORTĀLS DABASDATI.LV

PASTĀVĪGA INICIATĪVA

Dabasdati.lv ir vienīgais Latvijas dabas novērojumu portāls, kuru 2008. gadā izveidoja Latvijas Dabas fonds un Latvijas Ornitoloģijas biedrība. Portālā ikviens aicināts dalīties savos novērojumos dabā - ziņot par savvaļas augiem, dzīvniekiem un citiem organismiem. Visa informācija iespējami precīzi tiek piesaistīta Latvijas kartei, tāpēc iegūtos datus var izmantot pētniecībā. Pat ļoti parastu sugu novērojumu ziņošana kļūst ļoti vērtīga, ja to veic vienlaicīgi daudzās vietās un regulāri. Dabasdati.lv kā sabiedriskās zinātnes rīks dod iespēju katram kļūt par pētnieku!

- **2019. gadā portālā Dabasdati.lv ziņoti 119 722 novērojumi.** Novērojumu kopējais skaits datu bāzē jau ir 776 290, kopējais fotoattēlu skaits – 376 896.
- Vidēji portālu 2019. gadā **apmeklēja ap 15 900 cilvēku mēnesī.**

- Visā portāla pastāvēšanas vēsturē visvairāk tiek ziņoti putnu novērojumi (šajā gadā tie bija 66%), citas sugu grupas nepārsniedza 5%. Visbiežāk ziņotais putns gadā bija žubīte, zīdītājs – stirna, dienastauriņš – dadžu raibenis, vabole – septiņpunktu mārīte un augs – parastā mällēpe. Pateicoties aktīviem pētniekiem, šajā gadā ievērojami palielinājās ziņoto gļotsēņu un blakšu novērojumu skaits. 2019. gadā portālā ieziņotas arī līdz šim mūsu valstī neregistrētas vaboļu, blakšu, sēņu un gļotsēņu sugas. Liels pārsteigums dabas vērotājiem gada sākumā bija Rīgas līcī pie Mangaļsalas atpeldējušās delfīni – afaļīnas.
- 2019. gadā veikti Dabasdati.lv mobilo aplikāciju uzlabojumi, izveidota automātiska putnu datu plūsma uz starptautisko platformu *EuroBirdPortal*.
- Īpaši aizsargājamo un invazīvo sugu novērojumu dati reizi ceturksnī nodoti Dabas aizsardzības pārvaldei (DAP) integrēšanai dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols”. Uzsākta sadarbība ar projektu “Eiropas bioloģiskās daudzveidības aizsardzība no invazīvām svešzemju sugām” (INVALIDIS).
- **7. decembrī Latvijas Nacionālās bibliotēkas telpās notika otrā portāla lietotāju kopsapulce.**
- Šobrīd tiek meklētas iespējas Dabasdati.lv programmatūras uzlabošanai. Viens no risinājumiem ir pievienošanās jau esošai starptautiskai dabas novērojumu platformai, ar kuras uzturētājiem notiek sarunas par sadarbību.

Portālu trīs gadu garumā ir atbalstījis Latvijas vides aizsardzības fonds.

www.dabasdati.lv

LĪDZDALĪBA DABAS AIZSARDZĪBAS POLITIKAS VEIDOŠANĀ

Latvijas Dabas fonds pastāvīgi iesaistās dabas aizsardzības politikas veidošanā Latvijā, lai uzraudzītu politiskos procesus un nodrošinātu, lai lēmumi tiek pieņemti, ņemot vērā dabas intereses.

2019. GADĀ

LDF aktīvi piedalījās normatīvo aktu un plānošanas dokumentu izstrādē un īstenošanas uzraudzībā:

- Sniedza atzinumus par Ministru Kabineta noteikumu un plānošanas dokumentu projektiem un aktīvi iesaistījās Vides konsultatīvās padomes atzinumu sagatavošanā, kā arī saistībā ar sniegtajiem atzinumiem LDF pārstāvji piedalījās vairākās starpinstiūciju un Valsts sekretāru

sanāksmēs. Lielākās diskusijas notika par Zemkopības Ministrijas virzītajiem grozījumiem Noteikumos par koku ciršanu mežā. Par šo noteikumu projektu LDF piedalījās sanāksmēs ZM, Valsts sekretāru sanāksmē, kā arī sadarbībā ar LOB un PDF nosūtīja vēstules Zemkopības ministram un Ministru prezidentam, kā arī komunicēja par grozījumiem sociālajos tīklos.

- Turpināja darboties Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam Uzraudzības komitejā, kā arī piedalījās ZM organizētajās diskusijās un sniedza priekšlikumus par Kopējas lauksaimniecības politikas nākotni;
- Sadarbībā ar vietējiem iedzīvotājiem, ekspertiem un citām NVO iesaistījās un sniedza rakstiskus priekšlikumus ar normatīvu un plānošanas dokumentu izstrādi un ievērošanu saistītu problēmsituāciju risināšanai, lai sekmētu dabas vērtību un vides kvalitātes saglabāšanos. Problēmsituācijas attiecās uz mežu apsaimniekošanu (mikroliegumu veidošana, dabas vērtību saglabāšana Ērgļu novada pašvaldības īpašumā “Braki”, plānotie grozījumi Noteikumos par koku ciršanu mežā), koku ciršanu ārpus meža, teritorijas plānošanas dokumentu izstrādi (dabas un apstādījumu teritoriju saglabāšana Rīgas pilsētā, Olaines novadā, Jūrmalas pilsētā), ietekmes uz vidi novērtējumu (plānotā kūdras ieguve Rustūžu purvā, meliorācijas projekti).
- Tāpat LDF sadarbībā ar Latvijas Ornitoloģijas biedrību un Pasaules Dabas fondu sniedza priekšlikumus valdības deklarācijai, kā arī aktīvi iesaistījās arī Vides konsultatīvās padomes organizētajā diskusijā par sabiedrībai nozīmīgu jautājumu – lūšu medībām.

Latvijas Dabas fonds ir viena no lielākajām dabas aizsardzības nevalstiskajām organizācijām Latvijā, dibināts 1990. gadā. Tā misija - Latvijas dabas daudzveidības saglabāšana. Šīs misijas īstenošanai mēs strādājam piecos galvenajos virzienos: aizsargājamās sugas un dzīvotnes, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, dabas daudzveidība un ekosistēmas, sabiedrība un dabas izglītība, dabas aizsardzības politika.

Foto: Shutterstock un no Latvijas Dabas fonda arhīva.

www.ldf.lv

 @dabasfonds

 @ldf_lv

 @dabasfonds